

ДОБІР СОРТУ КАРТОПЛІ – ВАЖЛИВИЙ ЕТАП ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ

Картопля і продукти, що одержують від її переробки здатні вирішити проблему продовольчого забезпечення населення України. Сприятливі природно-кліматичні умови, які необхідні для оптимального росту і розвитку культури досягають практично всю територію України та дозволяють впроваджувати інтенсивні технології вирощування. Критерієм високих і гарантованих урожаїв картоплі є застосування нових високопродуктивних сортів та якісного садивного матеріалу [1]. Науково-дослідними установами встановлено і практикою багатьох господарств підтверджено, що впровадження сортів, рекомендованих для даної ґрунтового-кліматичної зони, підвищує врожайність і валовий збір культури на 20–25%.

В сучасних умовах сорт став засобом, без якого неможливо реалізувати нові наукові розробки, ні матеріально-технічні ресурси, головним з яких є земля.

Відповідно до статті 14 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин», сорт вважається придатним для поширення в Україні, якщо він відмінний, однорідний та стабільний, може бути використаний для задоволення потреб суспільства, не заборонений для поширення з підстав загрози життю і здоров'ю людей, нанесення шкоди тваринному і рослинному світу, збереженню довкілля [2].

Для потреб сільськогосподарського виробництва в Україні офіційно зареєстровано понад 140 сортів, серед яких 75 сортів української селекції та 29 німецької, 26 голландської, 1 шотландської, 1 польської, 1 російської [3].

Найбільш популярними і поширеними в Україні є наступні: ранні сорти – Загадка, Повінь, Серпанок, Божедар, Тирас, Скарбниця, Карлик 04; середньоранні – Світанок київський, Фантазія, Добročин, Левада, Оберіг, Завія; середньостиглі – Лілея, Слов'янка, Явір, Довіра, Звіздаль; середньопізні – Червона рута, Тетерів, Поліське джерело, Дорогинь, Поліська ювілейна. Сорт Загадка рекомендований на півдні України як двохвροжайна культура, а новостворений сорт Солоха, який має фіолетове забарвлення м'якуша – для дієтичного харчування.

В поточному році на полях ДП «ДГ «Подільське» Тернопільської державної сільськогосподарської дослідної станції ІКСГП НААН» проводилось вивчення впливу ґрунтового-кліматичних умов західного Поділля на впровадження у технологічний процес нових сортів картоплі різних груп стиглості. Попередник – пшениця озима. Догляд за насадженнями – загальноприйнятий для зони вирощування.

У вивченні перебувало 16 сортів картоплі. Погодні умови у період досліджень були досить сприятливими для формування повноцінного врожаю більшості сільськогосподарських культур, і картоплі в тому числі. Серед усіх сортів, що вивчались в умовах року, найбільшу врожайність на час останнього підкопування (14.08) сформували: середньостиглий сорт Околиця (23,1 т/га), ранній сорт Кіммерія (22,4 т/га) та Зелений гай (21,5 т/га). На дослідній станції ведеться пошук нових сортів вітчизняної селекції придатних для вирощування в умовах області.

Правильний вибір сортів для певних ґрунтового-кліматичних умов і напрямів використання – головна передумова отримання високих урожаїв відповідної якості. У виробничих умовах, за порівняно однакової агротехніки та практично рівних витратах, нові сорти досліджуваної культури при використанні якісного насінневого матеріалу високих репродукцій здатні значно підвищити валову врожайність.

Список використаних джерел

1. Кравченко О.А., Шарапа М. Г., Знаменський О. П. Агротехнічні прийоми вирощування високих урожаїв картоплі в зонах Полісся та Лісостепу України (догляд за посівами та збирання врожаю). Картоплярство. Київ: Аграрна наука. 2010. Вип. 39. С. 209–222.
2. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 21, ст.218. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12#Text>.
3. «Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2021 рік» [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.sops.sops.gov.ua.
4. Білінська О.М., Бурак І.М., Кулька В.П., Олекшій Л.М. Продуктивність добазового матеріалу картоплі в умовах Західного Лісостепу залежно від застосування біопрепарату Альбіт. SCIENCE AND PRACTICE: IMPLEMENTATION TO MODERN SOCIETY: IX Міжнародна научно-практична конференція (18-19.04.2021). Манчестер, 2021. С. 844–851.